

สรุป ปัญหาและข้อ เสนอแนะ

สรุปผลการ ศึกษา

การปลูกหม่อนสำหรับใช้เลี้ยงไหมนั้นผู้เลี้ยงไหมจะมีลวหม่อนเอง ทั้งนี้เพื่อสะดวกใน การขนส่งใบหม่อน เนื่องจากใบหม่อนที่จะนำไปเลี้ยงไหมต้องเป็นใบหม่อนที่สด ลวหม่อนจะแบ่ง เป็นแปลงสำหรับเลี้ยงไหมวัยอ่อนและแปลงสำหรับเลี้ยงไหมวัยแก่ พันธุ์หม่อนที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ ที่ทางราชการส่งเสริมให้ปลูก คือ พันธุ์หม่อนน้อย และพันธุ์หม่อนตาต้า นอกจากนี้บางแห่งที่มีโรครากเน่า ระบาด (เช่น เฉพาะบางแห่ง ที่บริษัท จุลไหมไทย จำกัด) จะใช้หม่อนไม้เป็นต้นตอ แล้วติดตาหรือ เสียบกิ่งด้วยหม่อนน้อย หรือหม่อนตาต้า

ในการปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมให้ได้ผลตามเป้าหมาย สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงก็คือต้องมีการ วางแผนว่าจะเลี้ยงไหมปีละกี่ครั้ง และแต่ละครั้งจะเลี้ยงไหมเป็นจำนวนเท่าใด ทั้งนี้เพื่อจะได้เตรียม หม่อนได้เหมาะสมและสัมพันธ์กัน ทำให้ไม่เกิดการสูญเสียเปล่าหรือมีใบหม่อนไม่เพียงพอที่จะใช้เลี้ยงไหม นอกจากนี้ควรมีการเตรียมดินอย่างดีเมื่อเริ่มปลูกหม่อนปีแรก เพื่อหม่อนจะให้ผลผลิตที่ดีลุ่มๆ ล่มๆ และ ให้ใบหม่อนที่มีคุณค่าทางอาหารในการเลี้ยงไหมด้วย จากการศึกษาพบว่าลิวกรส่วนใหญ่ยังมีการเตรียม ดินไม่ดีเท่าที่ควร

เนื่องจากการปลูกหม่อนในปีแรกยังไม่มีการเก็บใบไปใช้เลี้ยงไหม และต้องรอดจนถึงปีที่ 2 จึงจะนำใบหม่อนไปใช้เลี้ยงไหม และหม่อนจะให้ผลผลิตที่ดีภายในระยะเวลา 5 ปีนับจากวันที่เริ่มปลูก ดังนั้นในการคิดต้นทุนการปลูกหม่อนจึงได้นำต้นทุนการปลูกหม่อนทั้งหมดในปีแรกมาเฉลี่ยให้กับต้นทุนการ ปลูกหม่อนในปีที่ 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ

การเฉลี่ยต้นทุนปีแรกให้ปีต่อไปจะมีผลทำให้ต้นทุนของปีที่ 2, 3, 4 และ 5 สูงขึ้น โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง ถ้ามีการเตรียมดินอย่างดีในปีแรกก็จะทำให้ต้นทุนสูงขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตามการเตรียมดินอย่าง ดีจะมีผลทำให้ได้ผลผลิตสูง เมื่อคำนวณต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมแล้วก็จะมีต้นทุนที่ต่ำลง ดังเช่น บริษัท จุลไหมไทย จำกัด มีการเตรียมดินอย่างดีในปีแรก ผลผลิตที่ได้สูงถึงไร่ละ 2,000 กิโลกรัมต่อปี ทำให้ต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมเท่ากับ 1.19 บาท

จากการศึกษาต้นทุนการปลูกหม่อนทั้ง 4 แห่งพอสรุปได้ว่า

1. ศูนย์วิจัยและอบรมไหมมีต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมเท่ากับ 3.19 บาท เนื่องจากมีการบำรุงดูแลรักษาล้วนหม่อนมากกว่าที่อื่น ๆ
2. นิคมสร้างตนเองมีต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมเท่ากับ 4.02 บาท เนื่องจากการคัดการเรื่องแรงงานยังไม่ดีพอ ต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมของลุ่มน้ำอีกนิคมฯ เท่ากับ 1.16 บาท เนื่องจากปีแรกมีการเตรียมดินไม่ดี และการบำรุงดูแลรักษาล้วนหม่อนน้อย
3. บริษัท ไทโรจน์ไหมไทย จำกัด มีต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมเท่ากับ 2.41 บาท เนื่องจากมีการเตรียมดินในปีแรกไม่ดีทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงดูแลรักษาล้วนหม่อนในปีต่อ ๆ มาสูง
4. บริษัท จุลไหมไทย จำกัด มีต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมเท่ากับ 1.19 บาท เนื่องจาก
 - ก. บริษัทมีการเตรียมดินในปีแรกดี ทำให้หม่อนมีผลผลิตสูง
 - ข. บริษัทมีการปลูกหม่อนเป็นจำนวนมาก ทำให้เฉลี่ยต้นทุนคงที่บางรายการได้ต่ำ
 จากการศึกษพบว่าต้นทุนของการผลิตรังไหมส่วนใหญ่จะอยู่ที่ต้นทุนใบหม่อน และถ้าราคาใบหม่อนเท่ากับ 2.- บาท ผู้เลี้ยงไหมก็ยังมีกำไร ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าต้นทุนใบหม่อนไม่ควรจะมีราคาสูงกว่ากิโลกรัมละ 2.- บาท

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการปลูกหม่อนและจากการศึกษาต้นทุนการปลูกหม่อนในแต่ละแห่งประกอบ จึงได้สร้างรูปแบบต้นทุนการปลูกหม่อนที่ควรจะเป็น ปรากฏว่าต้นทุนใบหม่อนประมาณกิโลกรัมละ 1.63 บาท ต้นทุนที่คำนวณได้นี้อาจจะช่วยให้ผู้ที่ต้องการจะลงทุนปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมได้ทราบถึงรายละเอียดของต้นทุนต่าง ๆ ในการปลูกหม่อน

แนวทางในการลดต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมอาจทำได้โดย

1. การเพิ่มผลผลิตในเนื้อที่ 1 ไร่ให้ได้มากขึ้น โดยพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตของหม่อน คือ พันธุ์หม่อน การเตรียมดิน การบำรุงดูแลรักษาล้วนหม่อน การตัดแต่งหม่อน และประการสุดท้ายคือโรคและแมลงศัตรูหม่อน
2. การลดต้นทุนการปลูกหม่อน อาจทำได้โดยลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบำรุงดูแลรักษาล้วนหม่อนจะทำให้ต้นทุนแปรได้ลดลง คือ ค่าปุ๋ย และค่าแรงงาน แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลผลิตของหม่อนด้วย

ปัญหาและข้อเสนอนะ

ในการปลูกหม่อนของกสิกรทั้งในหน่วยราชการและบริษัทเอกชนมักจะมีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการ ปัญหาเหล่านี้จะมีผลทำให้การปลูกหม่อนได้ผลผลิตต่ำ หรือต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมสูง หรือใบหม่อนขาดคุณค่าทางอาหาร ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ในการปลูกหม่อนพร้อมทั้งข้อเสนอนะ ดังนี้

ปัญหาด้านผลผลิต

ปัญหาที่ 1 ใบหม่อนคุณภาพไม่ดี

การที่ใบหม่อนมีคุณภาพไม่ดีอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. กสิกรปลูกหม่อนในไร่ยาสูบ การที่กสิกรปลูกหม่อนในไร่ยาสูบ เพราะต้องการประหยัด โดยถือว่าเมื่อใส่ปุ๋ยและรดน้ำต้นยาสูบก็เท่ากับใส่ปุ๋ยและรดน้ำต้นหม่อนด้วย นอกจากนั้นเวลากสิกรฉีดยาฆ่าแมลงในไร่ยาสูบ ยาที่ฉีดจะปลิวไปถูกใบหม่อน ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ใบหม่อนที่ได้จะมีตัวยาฉีดโคโรดินและยาฆ่าแมลง ซึ่งเป็นอันตรายต่อการนำไปเลี้ยงไหม หรือฉะนั้นก็อาจทำให้ใบหม่อนมีคุณค่าทางอาหารต่ำ

ข้อเสนอนะ

กสิกรไม่ควรปลูกหม่อนในไร่ยาสูบ และควรปลูกให้ห่างจากไร่ยาสูบด้วย

2. ที่ดินที่กสิกรใช้ทำสวนหม่อนเป็นดินไม่อุดมสมบูรณ์โดยธรรมชาติ ทำให้ใบหม่อนที่ได้ขาดคุณค่าทางอาหาร

ข้อเสนอนะ

กสิกรควรจะมีการใส่ปุ๋ยสม่ำเสมอ เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตลอดเวลา

3. ที่ดินใช้ปลูกหม่อนมานานทำให้คุณภาพของดินขาดคุณค่าทางอาหาร

ข้อเสนอนะ

กสิกรควรใส่ปุ๋ยในส่วนหม่อน เพื่อชดเชยส่วนที่สูญหายไปอันเนื่องมาจากการใช้ที่ดินนั้นปลูกหม่อนมานาน

4. การเตรียมดินในปีแรกไม่ดี อาจจะได้ใส่ปุ๋ยรองพื้น หรือการไถพรวนดินไม่
ลึกทำให้ต้นหอมไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ในปีแรกที่ปลูกหอมอนกลีกรควรจะมีการเตรียมดินอย่างดี โดยการไถพรวนดินและใส่ปุ๋ย
รองพื้น เพราะการเตรียมดินอย่างดีในตอนแรกจะดีกว่าการบำรุงดินในตอนหลัง

ปัญหาที่ 2 ปริมาณผลผลิตหอมต่ำ

การที่ปริมาณผลผลิตหอมต่ำอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. การเตรียมดินไม่ดี กลีกรส่วนใหญ่ยังมีการเตรียมดินไม่ดีพอ ซึ่งนอกจากจะทำให้
ใบหอมขาดคุณค่าอาหารแล้วยังทำให้หอมมีผลผลิตต่ำด้วย

ข้อเสนอแนะ

เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วในปัญหาที่ 1

2. มีการปราบวัชพืชน้อย การปราบวัชพืชไม่บ่อยครั้งในระหว่างปีจะมีผลทำให้พวก
วัชพืชแย่งอาหารในดินไปจากต้นหอม ทำให้หอมไม่เจริญงอกงาม ปริมาณผลผลิตหอมที่ได้จึงต่ำ

ข้อเสนอแนะ

หน่วยราชการควรส่งเสริมให้กลีกรรู้จักบำรุงรักษาล้วนหอม โดยการใส่ปุ๋ย การดายหญ้า
และการปราบวัชพืชในล้วนหอมเพื่อจะให้หอมมีผลผลิตสูง นอกจากนี้หน่วยราชการอาจจะแนะนำวิธี
ปราบวัชพืชด้วยสารเคมี โดยจะต้องแนะนำกลีกรเกี่ยวกับวิธีการใช้ให้ละเอียด

3. กลีกรขาดความรู้ในการตัดแต่งหอม กลีกรส่วนใหญ่ก็จะไม่ทำการตัดแต่งหอม
ทำให้ใบหอมเล็กและไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังมีผลทำให้ลำบากในการเก็บเกี่ยวหอมด้วย เพราะต้นหอม
ที่ไม่มีการตัดแต่งเลย ลำต้นจะสูงยลูด ไม่มีกึ่งก้านลำยา ในกรณีที่กลีกรทำการตัดแต่งหอมแต่ทำการ
ตัดแต่งไม่ถูกวิธีจึงทำให้ผลผลิตที่ได้ต่ำ เช่น ตัดแต่งหอมโดยวิธีตัดต่ำด้วยมีด การตัดแต่งหอมด้วย
มีดจะมีผลทำให้รากหอมนกระแทกกระเทือน นอกจากนี้ยังมีผลทำให้กึ่งที่ตัดเป็นแผลฉีกและเน่า

ข้อเสนอแนะ

หน่วยราชการควรเปิดการอบรมแก่กลีกรให้มีความรู้ในเรื่องการตัดแต่งหอม ทั้งนี้เพื่อ
เป็นการเพิ่มจำนวนกึ่งให้มากขึ้น พร้อมกับลดจำนวนต้นในแต่ละกอให้น้อยลงทำให้มีผลผลิตสูง การตัดแต่ง
หอมที่ถูกวิธีควรใช้กรรไกรตัดเพื่อมิให้กระแทกกระเทือนรากหอม

4. หม่อนเป็นโรครากเน่า ทำให้หม่อนตายเป็นจำนวนมาก ปริมาณผลผลิตจึงต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับโรครากเน่ายังเป็นเรื่องที่ยังหาทางแก้ไขไม่ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ทางราชการควรจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป แต่วิธีแก้ไขอาจทำได้โดยการปลูกหม่อนใหม่ ซึ่งต้านทานต่อโรคเป็นต้นตอ และติดตามด้วยพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง คือ พันธุ์หม่อนน้อยหรือหม่อนตาดำ ทั้งนี้เพื่อให้หม่อนได้ผลผลิตสูงและต้านทานโรคได้ดี

2. ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรให้รู้จักโรคต่าง ๆ รวมทั้งวิธีป้องกันและกำจัด

ปัญหาในการปลูก

ปัญหาที่ 1 การขาดแคลนท่อนพันธุ์ การขาดแคลนท่อนพันธุ์อาจมีสาเหตุมาจากการปลูกหม่อนเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้ท่อนพันธุ์จำนวนมากด้วย ดังนั้นในปีแรกที่ปลูกหม่อน การหาท่อนพันธุ์จำนวนมากสำหรับปลูกในเนื้อที่ทั้งหมดจึง เป็นสิ่งที่ลำบากหรือไม่อาจจะทำได้

ข้อเสนอแนะ

ถ้ามีการปลูกหม่อนเป็นจำนวนมาก ควรปลูกหม่อนในปีแรกเพียง 20% ของจำนวนเนื้อที่ที่มีอยู่ทั้งหมดเสียก่อน พอปีที่ 2 ก็จะสามารถขยายการปลูกจนครบเนื้อที่ทั้งหมด โดยใช้กิ่งต้นหม่อนที่ปลูกไว้ในปีแรกเป็นท่อนพันธุ์ของแปลงที่จะปลูกในปีต่อไป ในกรณีเช่นนี้แปลงที่ปลูกไว้ 20% ของเนื้อที่ทั้งหมดจะใช้เป็นแปลงหม่อนสำหรับเลี้ยงไหมวัยอ่อนได้เลย ส่วนอีก 80% ใช้เป็นแปลงหม่อนสำหรับเลี้ยงไหมวัยแก่ การแก้ไขโดยวิธีนี้จะทำให้เสียเวลาไป 1 ปี พอปีที่ 2 จึงจะมีต้นหม่อนปลูกเต็มเนื้อที่ที่มีอยู่ทั้งหมด

ปัญหาที่ 2 ต้นทุนการปลูกหม่อนค่อนข้างสูง สาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการปลูกหม่อนสูงอาจเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการบำรุงดูแลรักษาส่วนหม่อนในระหว่างปี ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะ

1. ให้หน่วยราชการแนะนำวิธีการทำปุ๋ยหมักแก่เกษตรกร โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในส่วนหม่อนจะทำให้สามารถลดต้นทุนค่าปุ๋ยลงไปได้บางส่วน

2. หน่วยราชการควรแนะนำให้เกษตรกรรู้จักบำรุงรักษาส่วนหม่อน คือ นอกจากการพรวนดิน การตาบหญ้า และการใส่ปุ๋ยแล้ว กลีกรอาจจะบำรุงดินโดยใช้ฟางข้าวคลุมดิน หรือใช้

แกนปอหรือใบปอที่ฟอกหรือตัดทิ้งคลุมดินเพื่อให้ดินชุ่มชื้นอยู่เสมอ และไม่ทำให้ต้นทุนการปลูกหม่อน
สูงขึ้น เพราะใช้วัสดุที่มีอยู่

ปัญหาด้านเงินทุน

เนื่องจากกสิกรส่วนใหญ่ในนิคมสร้างตนเอง ไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะซื้อรถแทรกเตอร์
มาใช้ในส่วนหม่อนได้ ทำให้การทำงานในส่วนหม่อนต้องอาศัยแรงงานคนทำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งงาน
บางอย่างจำเป็นต้องใช้รถแทรกเตอร์ เช่น การไถพรวนดินเพื่อเตรียมดินสำหรับปลูกหม่อน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

นิคมสร้างตนเองควรให้ความช่วยเหลือแก่กสิกรในเรื่องนี้โดยจัดรถแทรกเตอร์ให้
กสิกรเช่าในราคาถูก

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปลูกหม่อนในประเทศไทย

1. ศูนย์วิจัยและอบรมไหม ควรศึกษาและวิจัยว่าใน 1 ปี กสิกรควรทำการบำรุงดูแล
รักษาลงหม่อนเป็นจำนวนกี่ครั้ง ซึ่งจะเหมาะสมที่สุด โดยให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีต้นทุนต่ำสุด เพื่อลด
ต้นทุนแปรได้ในการปลูกหม่อน
2. ในการปลูกหม่อน ถ้ามีการใช้รถแทรกเตอร์ทำงานในส่วนหม่อน จะทำให้ต้นทุนการ
ปลูกหม่อนสูงขึ้น และถ้ากสิกรเลือกใช้นาฬิกาของรถแทรกเตอร์ไม่เหมาะสมกับเนื้อที่ปลูกหม่อน
มีผลให้ต้นทุนคงที่สูงมาก ดังนั้นศูนย์วิจัยและอบรมไหม ควรศึกษาความสัมพันธ์ของขนาดกำลังของ
รถแทรกเตอร์กับเนื้อที่ปลูกหม่อน เพื่อให้การใช้รถแทรกเตอร์ทำงานในส่วนหม่อนมีขนาดกำลังเหมาะสม
กับจำนวนเนื้อที่ปลูกหม่อน ทำให้ต้นทุนคงที่มีจำนวนที่เหมาะสม

จากปัญหาและข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นพอจะเป็นแนวทางให้กสิกรสามารถเพิ่มคุณค่า
ทางอาหารของใบหม่อน และเพิ่มผลผลิต ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนใบหม่อนต่อกิโลกรัมด้วย